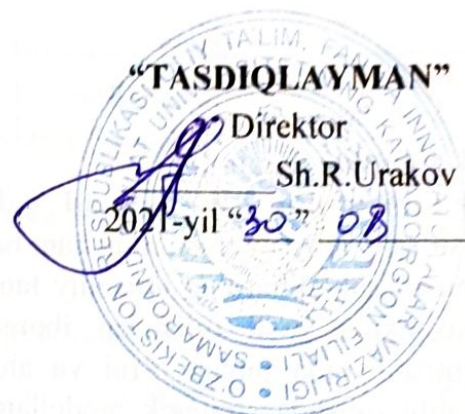

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI**

Ro'yxatga olindi
№ BB-60411300-1,17

**BARQAROR DAROMAT VA STRATEGIYALAR
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	400 000	- Biznesni boshqarish va Huquq
Ta'lim sohasi:	410 000	- Biznes va Boshqaruv
Ta'lim yo'nalishlari:	60411300	- Biznesni boshqarish

Kattaqo'rg'on-2021

Fan/modul kodi TFT2004		O'quv yili 2024-2025	Semestr 8	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1	Fan nomi	Semestr	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami (soat)
	Barqaror daromat va strategiyalar	8	60	60	120
2	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - Talabalarda zamonaviy bozor iqtisodiyotining ishlashi va rivojlanishining ham nazariy, ham amaliy tomonlarini o'rgatish xamda bozor sub'ektlarning iqtisodiy faoliyatini o'rganish bo'yicha tushuncha, bilim va ko'nikma xosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi - biznes strategiyasini iqtisodiyotda tutgan o'rni va ahamiyatini ochib berishdan, korxona faoliyatini tahlil qilishda strategik modellardan foydalanish yo'llarini o'rganishdan iborat hamda korxona strategiyasiga o'zgartirish kiritish va uni qayta ishlab ehqish bo'yicha qarorlar qabul qilishni o'rganadi. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Korxonalarining rivojlanish strategiyasi" fanining predmeti va vazifalari. Strategik rejalashtirish. Strategik tashkillashtirish. Strategik nazorat va tartibga solish. Missiya. Time-bound Strategik boshqaruv modeli (John L. Thompson, 1993 bo'yicha). Missiya. Kompaniyaning maqsad moslashuvi. 2-mavzu. Korxonalarining strategik rivojlanishida tadbirkorlik tuzilmalarining iqtisodiy barqarorligi. Strategik rejalashtirish bosqichi. Strategik nazorat va tartibga solish. Baholash. Tanlov. Biznes g'oya. Biznesning ziyonsizlik nuqtasi. Doimiy minimal xarajatlar. 3-mavzu. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalar faoliyat yuritishining strategik modellari. Korporativ strategiya. Funktsional strategiya. Biznes-doirasi. Strategik avtonomlik. Tashqi bozor. Raqobatchilar farqli doirasi. Narxning alohida hogiiqligi. Strategik boshqaruvning idialogiyasi. 4-mavzu. Korxonalarining tashkiliy tuzilmasi va boshqaruv jarayonlari				

strategiyasi.

PEST-tahlil. Tashqi omillar (makromuhit omillari). Tashqi muhit: bevosita ta'sir muhiti. Qonunlar va davlat muassasalari. Ijtimoiy-madaniy omillar. Siyosiy omillar. Xalqaro muhit. Texnologiya. PEST tahlilni xarakterlovchi omillar.

5-mavzu. Korxonalarning strategik rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etilishi

Raqobat. Firmalarning raqobatdagi ustunliklari. Milliy iqtisodiyotning raqobatdoshligi. Raqobat maydoni. Erkin iqtisodiyot sharoitida raqobat shakllari. Raqobatning ijobiy tomonlari. Raqobatning salbiy tomonlari.

6-mavzu. Korxonalarning asosiy vositalari va nomoddiy aktivlaridan oqilona foydalanish strategiyasi.

Raqobat ustunliklari. Raqobat usulliklarining aniqlashdagi asosiy yo'nalishlar. M. Porter raqobat ustunliklari nazariyasi. Tarmoqlarning uzoq muddatli daromadlilik nuqtai nazaridan ularning jozibadorligi.

7-mavzu. Korxonalarni strategik rivojlanishida xodimlar va mehnat motivatsiyasi tizimi.

Intensiv raqobatchilik xavfi. Mahsulotlar differentsiatsiyasi. Faoliyat doirasi (masshtabi) hisobiga iqtisod qilish. Yangi sotuv kanallarini tashkil etish zarariyati. Tarmoqdagi raqobat darajasini mavjud raqobatchilar o'rtasidagi kurash. Yetkazib beruvchilar kuchi, darajani va konsentratsiyani ortishi (o'sishi), o'rnini bosuvchi mahsulotlar safining kamayishi

8-mavzu. Korxonalar rivojlanishida moliyaviy resurslar va biznesni moliyalashtirish.

Yetkazib beruvchilar kuchining ta'siri. Xarajatlarni minimallashtirish strategiyasi. M. Porterning raqobat matrifcsasi. Differensiasiya strategiyasi. Segmentga konsentratsiya qilish strategiyasi.

9-mavzu. Korxonalarni rivojlanishida xarajatlarni tejash va mahsulot tannarxini kamaytirish.

Iqtisodiy tahlil. Korxona faoliyatining SWOT — tahlil usuli. SWOT — tahlilda hisobga olinadigan omillar. Korxonaning strategiyasi. Mehnat omillari. Mehnat predmetlari omillari. Iqtisodiy tahlil usulining eng muhim xususiyatlari.

10-mavzu. Korxonalarni strategik rivojlanishida daromadlar va uni oshirish

Xarajatlarning turkuinlanishi. Doimiy xarajatlar. O'zgaravchi xarajatlar miqdori. Xarajatlarni kamaytirish orqali raqobat ustunlikga erishish. Real sektor korxonalarini qo'lab-quwatlashning asosiy yo'nalishlari. Qiymat zanjiri: birlamchi va ikkilamchi faoliyatlar tahlili.

11-mavzu. Korxonada bahoni shakllantirish va firmaning baho siyosati.

Biznes g'oya missiya o'mida. Biznes g'oyaning tarkibiy qismlari. Jihatlarining qonuniy himoyasi. Ehtiyojlarni o'rganish, tug'ma va ixtiyoriy ehtiyojlar. Yader foydalilik va ehtiyojning xususiyatlari. Konsultativ mahsulotlarning yader foydaliliklari.

12-mavzu. Korxonalarni soliqqa tortish va soliq yukini pasaytirish

Biznes-tarmoqlarining chegaralarini aniqlash. Tadbirkorlik tavakkalchiligini hisobga olgan holda biznes-tarmoqlarini aniqlashtirish. Analitik-konsultatsion faoliyat olib boruvchi firma.

13-mavzu. Korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligi.

Diversifikatsiya tushunchasi. Iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish jarayoni. Diversifikatsiya turi. Vertikal diversifikatsiya. Gorizontaal diversifikatsiya. Integratsiya va bog'lanmagan diversifikatsiyaning taqqoslanmasi.

14-mavzu. Korxonalarning strategik rivojlanishida innovatsion faoliyatni rivojlanishi.

Birlashuvlarning asosiy shartlari.. Xavfning pasayishi, diversifikatsiyalashgan korxonalar. Diversifikatsiyaning afzalliklari va kamchiliklari. Korporatsiya birligi mexanizmi.

15-mavzu. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish strategiyasi.

Portfelli tahlilining mazmuni. Portfelli tahlilning asosiy bosqichlari. Boston konsalting guruhi (BKG) modelining kelib chiqish tarixi. BKG modelining matritsasi. Matritsaning abstraktsiya o'qi. Korporativ strategik rejalashtirishning tarixiy birinchi modeli.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Korxonalarning rivojlanish strategiyasi" fanining predmeti va vazifalari.

2. Korxonalarning strategik rivojlanishida tadbirkorlik tuzilmalarining

iqtisodiy barqarorligi.

3. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalar faoliyat yuritishining strategik modellari.
4. Korxonalarning tashkiliy tuzilmasi va boshqaruv jarayonlari strategiyasi.
5. Korxonalarning strategik rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etilishi.
6. Korxonalarning asosiy vositalari va nomoddiy aktivlaridan oqilona foydalanish strategiyasi.
7. Korxonalarni strategik rivojlanishida xodimlar va mehnat motivatsiyasi tizimi.
8. Korxonalar rivojlanishida moliyaviy resurslar va biznesni moliyalashtirish.
9. Korxonalarni rivojlanishida xarajatlarni tejash va mahsulot tannarxini kamaytirish.
10. Korxonalarni strategik rivojlanishida daromadlar va uni oshirish
11. Korxonada bahoni shakllantirish va firmaning baho siyosati.
12. Korxonalarni soliqqa tortish va soliq yukini pasaytirish.
13. Korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligi.
14. Korxonalarning strategik rivojlanishida innovatsion faoliyatni rivojlanishi.
15. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish strategiyasi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. Korxonalarining strategik rivojlanishida tadbirkorlik tuzilmalarining iqtisodiy barqarorligi.
2. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalar faoliyat yuritishining strategik modellari.
3. Korxonalarining tashkiliy tuzilmasi va boshqaruv jarayonlari strategiyasi.
4. Korxonalarining strategik rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etilishi.
5. Korxonalarining

alarning asosiy vositalari va nomoddiy aktivlaridan oqilona foydalanish strategiyasi.

6. alarning aylanma mablag'laridan samarali foydalanish rivojlanishini ta'minlash. Korxon asosida

7. alarni strategik rivojlanishida xodimlar va mehnat motivatsiyasi tizimi. Korxon

8. alar rivojlanishida moliyaviy resurslar va biznesni moliyalashtirish. Korxon

9. aning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish strategiyasini ta'minlash. Korxon

Maqola yozish uchun mavzular

Korxonalarni rivojlanishida xarajatlarni tejash va mahsulot tannarxini kamaytirish.

1. Korxonalarni strategik rivojlanishida daromadlar va uni oshirish.
2. Korxonada bahoni shakllantirish va firmaning baho siyosatini takomillashtirish.
3. Korxonalarni soliqqa tortish va soliq yukini pasaytirish yo'llari.
4. Korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari.
5. Korxonalarning strategik rivojlanishida investitsion siyosat va investitsiya muhiti.
6. Korxonalarning strategik rivojlanishida innovatsion faoliyatni rivojlanishi.
7. Korxonalarning strategik rivojlanishida marketing faoliyatini joriy etish.
8. Korxonaning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish strategiyasini ta'minlash.

3 V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- «Biznes strategiyasi» mohiyati va uning biznes olamida tutgan o'rni va ahamiyati to'g'risida atroflicha bilimga ega bo'ladi.
- Keyingi o'n yil mobaynida o'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlarning ichki va tashqi muhiti tubdan o'zgarganligi, Ko'pgina korxonalarning davr talabiga javob beradigan darajada faoliyat ko'rsata olmayotganlarining muhim sabablaridan bin rahbar xodimlarning iqtisodiy bilimlari yaxshi o'zlashtirmaganligi, korxonaning raqobat muhitini hisobga olgan holda boshqarish tajribasi yetishmasligidir. Ushbu fanda o'zgaruvchan tashqi muhitga moslashish va korxonani oqilona boshqarishga tegishli savollarga aniq va atroflicha javob bera. olishi;
- Boshqarishning ma'muriy-buyruqbozlik usulidan voz kechish, xususiylashtirish va boshqa iqtisodiy islohotlar har qanday korxona

	yoki firmani uzoq muddatga mo'ljallangan strategik rejasi bo'lishini taqozo etadi. Uzoqni ko'ra bilmagan korxonaning istiqboli ham bo'lmaydi. Shu munosabat bilan strategik g'oyadan foydalanish asosida korxonani kutilayotgan xavf- xatardan xalos etish yo'llarini o'rganishi, o'rganadi.
4	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar, testlar; • elektron va tarqatma materiallar
5	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan iqtisodiy qarashlar va fikrlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6	Fan/modul uchun mas'ullar: B.S.Boltayev – SamDUKF, “Raqamli texnologiya va iqtisodiyot” kafedrası assistenti
7	Taqrizchilar: Taqrizchilar: Sh.K.Daliyev – SamDUKF, “Raqamli txnologiyalar va iqtisodiyot” kafedrası kafedrası mudiri.

Asosiy adabiyotlar	
1.	Biznes strategiyasi j Matn] darslik; R.T. Tursunov fva boshq.j Oliy va o'rta maxsus ta 'lim vazirligi. — T.: «Barkamol Fayz media» nashriyoti, 2017. — 380 b.
2.	Djalalova I.A, Tursunov R.T. Biznes strategiyasi. 0 'quv qo'llamna — T.: «Iqtisodiyot» 2011. — 113-b.
3.	O'lmasov, A. Vaxabov. Iqtisodiyot nazariyasi. — T.: Sharq. 2006 - 480-b.
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
1.	O'zbekiston Respublikasining «Raqobat to'g'risida»gi Qonuni 319-son 2012-yil 6-yanvar.
2.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Kichik tadbirkorlikni rivojlantirish kafolat jamg'armasini tashkil etish to'g'risida»gi PQ-2768-sonli qarori 2017-yil 17-fevral.

3.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi PF-4947 sonli Farmoni 2017-yil 7-fevral.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Tadbirkorlik subyektlariga davlat xizmatlarini ko'rsatish mexanizmlarini takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-2750-sonli qarori 2017-yil 1-fevral.
5.	R.S. Muratov, LA. Djalalova, S.Sh. Oripav. Korxona iqtisodiyoti. Darslik.- T.: Iqtisodiyot, 2011. — 420-b.
6.	AX. Shoalimov, Sh.A. Tojiboyeva. Iqtisodiy tahlil nazariyasi. Darslik.- T.: TDIU, 2010. — 287-b.
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali Kengashning 2021-yil 28-08 dagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Dastur mualliflari:	B.S.Boltayev
E-mail:	b.boltayev1982@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali, Aniq va tabiiy fanlar fakulteti, Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot kafedrası